

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXXIII.

Celovec, 7. marca 1914.

Št. 9.

Kaj se godi na Koroškem?

Na Koroškem se godijo reči, ki so dru-
god nemogoče. Krščansko - socialni posla-
nec Walcher je v koroškem deželnem
zboru razkril neverjetne reči.

Protestantovska grofica Elvira Latour
ima v Trebnu pri Beljaku in pri Korminu
na Primorskem sirotišnici. V Trebnu ima
trirazredno privatno šolo. Grofica lovi za
svoje zavode katoliške otroke, da se jim v
njenih zavodih izruje iz src katoliška vera.
Katoliške otroke, ki še niso stari šest let,
sprejema le, če so prestopili k lutrovski veri,
starejše otroke pa »vzgaja« tako, da sovraži-
jo sveto katoliško vero in so zreli za odpad,
ko postanejo 14 let stari.

Na podlagi uradnega pisma c. kr. okraj-
nega šolskega sveta v Beljaku z dne 10.
aprila 1912 je konstatiral poslanec Walcher,
da se godijo na zavodu grofice Latour v Tre-
bnu ti-le škandali:

1. Vodstvo zavoda sili katoliške otro-
ke, da obiskujejo tudi lutrovski krščanski
nauk.

2. Kljub temu, da jih je katoliški vero-
učitelj večkrat in strogo opominjal, skoro
nikdar niso prišli ob nedeljah in praznikih
k božji službi v katoliško cerkev, pač pa so
bili prisiljeni, udeleževati se vseh pro-
testantovskih verskih vaj; še več! Celo ka-
zno vani so bili, če so šli h katoliški božji
službi.

3. K spovedi, ki jo je napovedal katehet
(veroučitelj) in jo naznanil vodstvu zasebne
šole, ni bilo otrok, čeravno so postavno k te-
mu prisiljeni. Šele pozneje so prišli na nov
poziv. Katoliški otroci, ki so že 14 let stari,
pa sploh ne smejo k svetim zakramentom.

4. Skoro vsi otroci so prejeli
sv. obhajilo nevedno, ker so se
prej doma najedli.

5. Doma hujskajo katoliške otroke proti
katoliški veri.

6. V zavodu jim delijo lutrovske zgodbe
in spise.

7. Vsako leto jih prisilijo, da se morajo
udeležiti 15. avgusta protestantovske cer-

kvne slavnosti, na kateri se utrjujejo pro-
testantovski otroci v mržnji zoper katoliško
vero.

Od 80 gojencev grofice Latour je 40 ka-
toliških dečkov, večini iz Gorice, Trsta,
Kormina. **To so slovenski otroci**, ki so jih
izročili grofici v vzgojo slovenski revni star-
ši, morda v trdnem prepričanju, da bodo
otroci vzgojeni v strogo katoliškem duhu.

Tako se slovenski otroci v
Trebnu poluteranijo in ponem-
čijo. Prav v duhu nemških na-
cionalcev, ki teh razmer na zavodih gro-
fice Latour nočejo videti in jih molče trpijo!
Saj opravlja grofica njihove posle!

Pa tudi vlada za vse to ve in še tem
škandalom ni napravila konca. Ko bi naše
narodne šole sprejele le enega lutrovskega
otroka, takoj bi imele na vratu vso nemško-
nacionalno sodrgo in vlado. Zgražanja po
nemškonacionalnih listih bi ne bilo ne kon-
ca ne kraja. Tako pa je bilo vse tiho in
prav...

Okrajni šolski svet v Beljaku je na pri-
tožbo katoliškega duhovnika pozval dne
10. aprila 1912 grofice Latour, da napravi v
svojih zavodih red in odpravi te protipo-
stavne razmere, sicer bo postopal zoper njo
po § 23. drž. šol. zak. in po §§ 198. in 202.
šolskega in učnega reda.

Toda razmere na teh zavodih se niso
prav nič zboljšale, nasprotno še poslabšale.
Še sedaj se delajo otrokom težave, da ne
morejo lahko h katoliški božji službi, zato
pa morajo redno hoditi v protestantovsko
cerkev.

V šolskih počitnicah pa sploh nikdar ni
nobenega otroka v katoliško cerkev. Le na
cesarjev rojstni dan 1913 je bila izjema; te-
daj so prišli 3, reci trije dečki, vsi drugi so
šli k lutrovski službi božji v Št. Rupert pri
Beljaku. Vsak dan imajo v zavodu od 8. do
9. ure dopoldne razlago lutrovskih zgodb,
ki se jih morajo udeleževati tudi vsi kato-
liški otroci. Kako jih tam učijo, si lahko
mislijo. Saj se je na zavodu pri Korminu
pri taki razlagi lutrovskih zgodb izrazil
neki lutrovski učitelj o Najsvetejšem zakra-

mentu tako, da ga je c. kr. deželni šolski
svet v Gorici moral odstaviti.

Ker so katoliški otroci po šolski postavi
prisiljeni, hoditi h katoliškemu pouku v
šolo, hodijo tudi katoliški otroci iz zavodov
grofice Latour h krščanskemu nauku, pa so
v zavodu tako nahujskani, da ne more du-
hovnik ž njimi ničesar napraviti. Smejijo
se mu v obraz, imenujejo ga »črni hudič«, v
cerkvi kažejo osla proti oltarju itd.

Za take »dobrote« bi se morali slovenski
starši, če imajo le še malo vesti, lepo zahva-
liti! Ubogi katoliški otroci so žrtev lutrov-
skega, ponemčevalnega zistema na Koro-
škem. Katoliški Slovenci! Odprite vendar
oči in pogledjte, kam vodi pot, ki vam jo ka-
žejo nemški nacionalci!

Tako ne gre več naprej!

Nad dve in pol leta je že preteklo, odkar
so volilci poslali na Dunaj svoje novoizvo-
ljene poslance. Kljub temu je v ustroju dr-
žavne uprave ostalo vse pri starem. Ne-
strpni nemški zistem vlada naprej in žene
državo v propast. Slovanski narodi ječe pod
težko pestjo nemške birokracije, ki je po-
stala poslušna dekla nemških Volksratov.
Vsa prizadevanja slovanskih poslancev,
streti ta nemški jarem, so ostala brez-
uspešna. Nasprotno pa se Nemcem izpol-
njujejo vse njihove želje. V kraljevini Češki
se je tamošnji nemški obstrukciji na ljubo
suspendirala celo ustava. Posledica je bila
obstrukcija čeških agrarcev v državnem
zboru in odgojenje slednjega. To je bilo
koncem januarja.

Sedaj je zopet sklican na pomladansko
zasedanje. Razmere pa se medtem niso prav
nič izboljšale. Slejkoprej so tako zamotane,
da nihče ne ve, kaj pride. Le-to slutijo
vsi, da stojimo pred novo dobo
v razvoju naših notranjepolitičnih razmer.
Češko-nemška spravna pogajanja so se ob
trdoglavosti Nemcev zopet enkrat razbila in
odgovor od češke strani se glasi — obstruk-
cija. Kakšne bodo posledice te igre, danes
nihče ne ve, izvzemši morda ministrskega

Podlistek.

Iz Rozmeistrovih zapiskov.

Sestavil Štefan Singer.

Jakob Rozmeister je znan po svojih
ustanovah, katere so marsikateremu kmet-
skemu fantu iz Podjunske doline omogočile,
da je šel študirat in postal »gospod«. Večino
svojega velikanskega očetovega premoženja
— 17.000 gld. — je še za živega porabil za
razne dobre namene in razne ustanove.

Malo znan pa je kot zgodovinar. Spisal
je namreč več knjig, katere pa niso tiskane,
ampak se hranijo v rokopisu v župnišču
mestne cerkve v Celovcu. V teh knjigah po-
pisuje v nemščini ali tudi v latinščini ne-le
vse važnejše dogodke svojega časa, ampak
sega tudi nazaj v prejšnja stoletja. Obširen
popis njegovega življenja in vsestranskega
delovanja bo morda objavil Koledar Družbe
sv. Mohorja ob 200letnici njegove smrti.

Jakob Rozmeister je bil Slovenec, rojen
v Rozmeistrovi hiši v Dobrlivasi 1. maja
leta 1631. Študiral je v Celovcu in Gradcu,
bil župnik v Globasnici, v Gruštanju, dne
23. aprila leta 1678. je postal mestni župnik
v Celovcu, kjer je zidal sedanjo farno cer-
kev. Leta 1705. se je župniji odpovedal, a bil

je še do svoje smrti — 17. februarja l. 1716. —
spovednik v uršulinskem samostanu v Ce-
lovcu. Tukaj naj sledi le nekaj suhih števil
in zanimivih dogodkov do leta 1706., katere
je Rozmeister zapisal v svojih knjigah.

a) Požari.

Leta 1514. je nastal ogenj v Popendor-
fovi hiši na dan spomina sv. apostola Pavla,
to je 30. junija. Pogorel je do tal ves Ce-
lovce.

Leta 1531. je v petek po Šmarjeti uda-
rila strela ter vpepelila eno predmestje v
Celovcu.

Leta 1533. na Vnebovzetje Marijino je
vžgala strela 5 hiš v Celovcu.

Leta 1535. na god sv. Marjete je nastal
oganj v Jakob Čeglovi hiši; vse mesto je
pogorelo.

Leta 1536. na Velikonočni ponedeljek je
pogorelo polovico predmestja.

Leta 1537. je pogorel Trg (Feldkirchen)
na Št. Lenartovo.

Leta 1540. Grozna suša; vnelo se je barje
okrog Celovca ter gorelo od Binkošti do Št.
Jakobovega, stlelo je meter globoko in na-
pravilo mnogo smradu. Od vročine se je vne-
lo tudi gorovje na Kranjskem, mnogo lesa in
vasi je zgorelo.

Leta 1541. na Velikonočni torek je Ve-
likovec popolnoma pogorel.

Leta 1610. je Velikovec zopet pogorel.

Leta 1636., 6. junija je nastal ogenj v
samostanu jezuitov (zdaj jezuitska vojašni-
ca); celo mesto, razen cerkve pri Sv. Duhu
in sosednjih hiš, je pogorelo.

Leta 1660. je pogorelo mesto Wolfsberg.

Leta 1665. je pogorel Velikovec.

Leta 1669. Pogorela je cerkev v Gospa-
Sveti, oba stolpa, dekanijsko poslopje, no-
tranjščina cerkve, razen enega oltarja je pa
ostala nepoškodovana.

Leta 1672. Polovico mesta Št. Lenart v
Lubanski dolini je vpepelil ogenj.

Leta 1673. Mesto Breže je uničil požar.

Leta 1679. Na god Marije Snežnice zve-
čer ob 7. uri je strela treščila v višji stolp
mestne cerkve (prej sta bila dva) v Celovcu,
kateri je začel goreti, a ogenj se je posrečilo
ugasiti.

Leta 1679. na god Marije Magdalene je
pogorelo mesto Beljak.

Leta 1680. Železna Kapla je postala plen
požara.

Leta 1681., 11. majnika je strela vnela
stolp pri Sv. Duhu, ogenj so kmalu ugasili.

Leta 1681., 6. decembra so pogorele v
Celovcu v Velikovškem predmestju v bližini
»Krone« tri hiše.

Leta 1684. je pogorelo mesto Pliberk dne
10. julija popolnoma, razen predmestja.

predsednika grofa Stürgkha. Iz vrst naših alpskih nemških politikov se sliši, da pade vlada, drugi pa z ravnotako verjetnostjo trde, da pojde parlament. Zlasti krščanski socialci si žele razpusta državnega zbora, ker upajo, da jim nove volitve zopet vrnejo, kar so pri zadnjih, zlasti na Dunaju, izgubili. Najverjetnejše pa je, da se ne zgodi ne eno ne drugo, ampak da stojimo pred dobo tihega absolutizma pod okriljem § 14.

Pa naj že bo kakor hoče, to stoji, da danes nas nihče ne vpraša, da smo mi danes izranžirani iz vrste onih faktorjev, ki bodo določili smer bodočega razvoja. Kje so časi »Slovanske Unije«, v koji smo tudi Jugoslovani igrali tako pomembno vlogo! Prešli so in za njimi je ostala naša današnja — splendid isolation!

Revizija naše politične taktike na Dunaju je neodložljiva in neobhodno potrebna, če se hočemo obvarovati še večje škode. Prikrivanje tega dejstva bi bilo kvarno in nespametno — boljše odkrita beseda in moško dejanje. Ta temeljni ton je izzvenel tudi iz debate, ki se je razvila ob razmotrivanju političnega položaja v seji centralnega izvršilnega odbora vseslovenske ljudske stranke dne 1. marca t. l. Posvetovanje, na kojem so padale tudi zelo ostre besede, se je prekinilo in se bo v kratkem nadaljevalo; takrat se bodo storili tudi primerni sklepi:

Že danes pa lahko konstatiramo krvavo potrebo, da postane slovenska politika v državnem zboru bolj odločna, bolj enotna in bolj smotrena. Popustljivosti, kakor smo jo zadnje čase opažali v vodstvu slovenske politike na Dunaju, ne moremo odobravati, sicer bi bili sokrivi neuspehov, ki jih gotovo rodi.

Narodno - politični odnosi pri nas na Koroškem postajajo za Slovence naravnost neznosni in obupni. Nije niti ene same svitile točke na našem narodnem obzorju! Vsak dan prinaša novih izgub, novih žrtev brez povračila. Kako dolgo še!

Pomislimo! Še do današnjega dne se vladi ni zdelo vredno, resno pritisniti na deželni odbor koroški, da neha s pasivnim odporom, da dobijo Št. Danijel, Strojna, Vogrče, Št. Janž v Rožu in Škofiče šole s slovenskim učnim jezikom, kakršne zahtevajo potrebe ljudstva in zdrava pamet človeška. In vendar so že pretekla dolga leta, odkar sta državno, oziroma upravno sodišče obsodila dosedanji šolski sistem na Koroškem kot protipostaven in dala prav pritožbam slovenskih občin. Še več! Deželni odbor koroški je pred nekaj dnevi izjavil v deželnem zboru, da bo ostalo vse pri starem, ker Nemci tako hočejo! Varuh postav pa, vladni zastopnik je k temu molčal!

Slovenski koroški učitelji so še vedno narodni mučeniki, se zapostavljajo, preganjajo ali pa pošiljajo na nemške kraje, med Slovenci pa poučujejo trdi Nemci, ki mučijo slovenske otroke, in strastni

Leta 1686., 24. avgusta na god Marijinega vnebovzvetja je pogorel Velikovec.

Leta 1690. K proštniji jezuitov v Dobrlivasi spadajoča hiša je pogorela; škode je bilo nad 4000 gld.

Leta 1692., 29. avgusta je strela vnela takoj proštovo hišo iz Št. Andraža ponoči ob 9. uri. Ogenj je gorel visoko skoz streho. Pogasili so ga z veliko množino vina! — ne z vodo.

Leta 1692. na god sv. Štefana je nastal ogenj ob 9. uri dopoldne v dimniku Matije Kaiserja, katerega so pa srečno zadušili.

Leta 1696. Velikovec je pogorel na god Marijinega vnebovzvetja, Spodnji Dravograd pa na god Marije Magdalene; za odvrnitev požara hodi zato procesija iz Celovca k sv. Florijanu v Zakomen v nedeljo, 26. avgusta.

Prvo adventno nedeljo med svitnicami leta 1697. je pri Novem trgu v Celovcu v Švarcovi hiši nastal ogenj; hiša in skedenj kakor tudi poslopje mesarja Pišorna in Val. Probarta so pogoreli.

Leta 1699., dne 17. avgusta je ogenj vpepelil v Otočah pri Celovcu 8 hiš in 4 koče.

Leta 1708. Dne 9. oktobra je nastal v gradu Loreto (Goričica ob Vrbskem jezeru) v dimniku ogenj okrog 11. ure. Grad je pogorel z vso opravo; reči bavarskih princev, katera sta bila tam na letovišču, so rešili. (Nadaljevanje.)

nemškutarski učitelji, plačani agitatorji nemških nacionalcev.

Pri sodiščih se niti za pičico ni obrnilo na boljše. Slovenski sodniki, koroški domačini so še vedno v prognanstvu v drugih deželah, in slovenski klijent ne sme pred sodiščem niti s svojim zastopnikom govoriti slovenski.

Na železnicah, ne samo v Celovcu, ampak tudi drugod po Koroškem, izziva nemško uradništvo slovenske potnike nekaznovano.

Slovenski poslanci niso mogli zabraniti deželnega kulturnega sveta za Koroško, kakor so si ga izmislili nemški nacionalci, da bi izstradali slovenske kmete; povsod drugod so v jezikovnomešanih deželah kulturni sveti razdeljeni po narodnosti, le na Koroškem se to ni doseglo.

Na prav nobeno opravičeno zahtevo koroških Slovencev se vlada ni ozirala, ampak je pustila slejkoprej neomejeno vladati nemški »Volksrat«. V zasmeh Slovencev je pri novem poštnem ravnateljstvu v Celovcu, ki je začelo poslovati z novim letom 1914, docela ignorirala narodne zahteve Slovencev in nastavila same Nemce. Niti eden konceptni uradnik ni Slovenec.

Tako trdne se čutijo koroški nemški nacionalci in tako trdno so uverjeni, da jim bo vlada še zanaprej popolnoma pustila vaje, da je poslanec Dobernig povedal v deželnem zboru v imenu nemško - nacionalne stranke, da se jim ni treba ničesar bati in da se tudi nikogar ne bojijo. Nemški Freisinn hoče še zanaprej teptati pravice Slovencev, volja in moč Nemcev naj odločujeta in ne pravica, ne zakon.

Vprašamo, kje je iskati vzrokov teh usodepolnih neuspehov? Brez dvoma je eden glavnih vzrokov nasilnost in nepopustljivost nemških nacionalcev, ki se za vsako malenkost bore z vnemo in vztrajnostjo, kakor bi jim šlo za njihovo eksistenco.

Na drugi strani smo pa pogrešali primerne odpora in energije v vrhovnem vodstvu slovenske politike. Tako je morala vsa odločnost našega vrlega poslanca Grafenauerja in političnega vodstva koroških Slovencev ostati brezuspešna. Edino z rekurzi, pri katerih ni mogla odločevati politična moč strank, ampak le suhi paragrafi, je vodstvo koroških Slovencev čisto samo na več poljih doseglo lepe uspehe.

Glavni vzrok slabotnosti vodstva slovenske politike na Dunaju vidimo v dejstvu, da je načelnik hrvatsko-slovenskega kluba obenem tudi deželni glavnik kranjski. To ni dobro, to ni zdravó! Vsega en sam človek ne zmore — to je jasno, četudi bi se interesi, ki jih ima zastopati, nikdar ne križali. Klubov načelnik mora biti nepretrgoma na Dunaju, kar deželni glavnik ne more, ker ima dolžnosti do dežele, čije prvi upravni funkcionar je on sam. Vsakdo pa mora priznati, da je dosega političnih ciljev silno otežena, ako manjka enotnosti v vodstvu, ako danes nastopa klubov načelnik, jutri eden podnačelnikov, pojutrišnjem pa zopet načelnik itd.

Na drugi strani se pa tudi razume, da ima dr. Šusteršič kot deželni glavnik kranjski tudi posebne dolžnosti do kranjske dežele, ki ni, da bi se vselej morala strinjati z interesi izvenkranjskih Slovencev; in ker je obenem voditelj S. L. S. na Kranjskem, nosi tudi odgovornost za gospodarsko politiko te stranke na Kranjskem, karga tudi lahko spravi navskriž s potrebami »Vseslovenske ljudske stranke.«

Slovenska politika na Dunaju pa zahteva zlasti v današnjih nenavadno težavnih časih voditelja, ki nima po svojih uradnih dolžnostih vezanih rok, ki je na zgoraj popolnoma neodvisen in zaradi tega vstanu brez ozirov na levo in desno vsikdar storiti le to, kar on sam in njegov klub kot koristno spoznata za cel narod.

Zapisali smo te vrstice v pomislek sine ira et studio, zgolj iz velike skrbi za bodočnost našega ljudstva. Naj hrvaško - slovenski klub in njegov sedanji načelnik napravi, kar se jima prav zdi, mi samo to pravimo:

Tako kakor doslej, ne gre več naprej!

Deželni zbor koroški.

Kmetijska šola v Velikovcu.

V seji 24. svečana je poročal deželni odbornik Hönlinger o nakupu posestva Goldbrunnhof za kmetijsko šolo na Spodnjem Koroškem. Posestvo z inventarjem vred stane deželo 137.856 K, od katerih je odplačanih 90.319 K.

Deželni zvezi za tujski promet se dovoli letna podpora 6000 K.

Občini Kostanje se dovoli za preložitev občinskega pota 850 K. K zgradbi zadnjega dela ceste na Djekše, proračunjeni na 9000 kron, se dovoli 2250 K. Za končno regulacijo Ukovškega potoka do izliva v Belo se dovoli 4000 K.

V seji 25. svečana se med raznimi manjšimi izdatki odkaže stavbnemu odseku tudi predlog deželnega odbora, da se za neki most v občini Zg. Vesca dovoli deželni prispevek 700 K.

Zoper pomanjkanje delavcev na deželi.

Zbornica sprejme tudi predlog gospodarskega odseka, s katerim se hoče odpomagati pomanjkanju kmečkih delavcev. V ta namen se dovoli kulturnemu svetu za podelitev premij kmečkim poslom deželni prispevek v letu 1914. svoto 2000 K, leta 1915. 4000 K, leta 1916. 6000 K, leta 1917. 8000 K in leta 1918. 10.000 K, za zboljšanje stanovanj za posle od leta 1914. naprej letnih 2000 K.

Deželni odbor se pooblasti, da poplača posestnikom, ki so najeli posojilo za zgradbo hiš za delavske družine, obresti za posojilo, vse ali deloma za dobo pet let. V ta namen se mu dovoli 3000 K. V ta namen se spremenijo pravila za hipotečni zavod.

Poslanec Poltnig dvomi, da bo to kaj izdalo. Ljudstvo beži v mesta. Na tem je kriva tudi sedanja šola, ker se delo z rokami zaničuje in preveč hvali študirane stanove. Škoduje pa tudi vojaštvo, ki je nastanjeno v mestih in bi je naj premestili na deželo.

Poslanec Walcher sodi, da ne bo uspeha, ker je na Koroškem okrog 41.000 kmetov in najmanj dvakrat toliko poslov.

Prezvisešni knez in škof dr. Kaltner navaja kot vzrok za beg ljudstva v mesta tudi pomanjkanje verskega življenja. V mestih vlada večja potrata, pa tudi syobodno življenje. Sveti zakon se v mestih žal skrini in mešno prebivalstvo umira in ga mora nadomestovati zdravo ljudstvo z dežele. Neizogibni dr. Angerer govori proti knezu in škofu.

Nato se je vršila proračunska debata, o kateri poročamo zavoljo pomanjkanja prostora prihodnjič.

Šolska debata.

Dne 27. svečana se je zbornica pečala s šolskim vprašanjem in učiteljskimi plačami. Učiteljem na meščanskih šolah se zboljšajo plače s tem, da se določijo trije plačilni razredi s plačami 2600 K, 2400 K in 2200 K; ženske dobijo malo manj. Pomikanje v višji plačilni razred se vrši pri zadovoljivem službovanju po službeni starosti. Zboljšajo se tudi plače učiteljic na ljudskih šolah, da se dovoli tistim, ki imajo pri sebi revne svojce, »družinske doklade« in da dobijo učiteljice isto pravico do funkcijskih doklad kakor učitelji. Kot odškodnino za pot se določi veroučiteljem, ki hodijo na šole, ki so vsaj 4 km oddaljene, poučevati veronauk, 18 h za km. Za pensionirane učitelje in učiteljice se dovolijo draginjske doklade. Deželni odbor se tudi pooblasti, da sme zvišati pokojnino učiteljskim udom, ki dobivajo manjšo pokojnino kakor 600 K.

Poslanec Grafenauer o šolskih predlogih.

Uvodoma je izrazil svoje zadovoljstvo nad poročilom poslanca dr. Steinwenderja, v katerem vidi udejstvovanje šol. reforme, ki jo je zahteval on že celih 16 let. Obžaluje pa, da je ostalo pri starih krivicah,

ki se gode Slovincem na šolskem polju v jezikovnem oziru. Jasno dokaže, da je uspešen pouk na ljudskih šolah mogoč edinole na podlagi materinega jezika. Nihče od večine mu še ni mogel tega načela ovreči. Veliko neprijetnosti in narodnega prepira bi v deželi izostalo, če bi se Nemci vendar že enkrat začeli ozirati na naravne pravice Slovencev. Saj se koroški Slovenci ne branim o učiti nemško; nasprotno! Govori se o zaostalosti koroških Slovencev. Toda kdo je kriv! Ljudstvo ne; če se mu siloma onemogoči izobrazba v materinem jeziku, kakor je to v navadi pri vseh narodih.

Kdo noče sprave?

Govornik poziva kot zastopnik koroških Slovencev nemškonarodno večino, da napravi s Slovenci spravo. Prej ko se Nemci z nami pobotajo, tem boljše bo za nje same! Narodno stremenje je opaziti pri vseh narodih. Tudi pri koroških Slovencih! S tem naj nemški nacionalci računajo, če hočejo napraviti dober računski zaključek.

Toda prvi pogoj za spravo je, da nemška večina pripozna Slovincem pravico do šol, kakor si jih sami hočemo urediti, da deželni odbor opusti pasivno rezistenco nasproti Slovincem v šolskem vprašanju. Škandal je, da se od leta 1908. in 1911., odkar so najvišje instance v šolskem vprašanju rešile slovenske šolske pritožbe v prilog Slovincem, niti za pičico ni izpremil o.

Glasom § 6. šolskega in učnega reda se mora poleg občin glede učnega jezika v šoli vprašati tudi deželni odbor. Toda ta deželni odbor šolskemu svetu že leta ne dá nobenega odgovora. Mi imenujemo tako postopanje štrajk. Deželni odbor se naslanja na to, da zakon ne določuje roka, do kdaj da mora deželni odbor odgovoriti.

Toda govornik je našel še drug paragraf, ki tudi ne določuje roka, in vendar si zna vlada pomagati. To je § 33. občinskega volilnega reda. Govornik kot najstarejši občinski odbornik v svoji občini namenoma ni hotel sklicati seje za volitev župana. Kdo ga bo prisilil? Saj tudi ta paragraf ne določa, do kdaj da se mora to zgoditi. Toda po večkratnem opominu si je znal vodja šmohorskega okrajnega glavarstva pomagati in je govorniku stavil rok in je napravil konec Grafenauerjevemu štrajkanju.

Ekscelenca gospod deželni predsednik! Ko sem dobil od gospoda glavarja v Šmohoru ukaz, sem naredil pred njim najhvaležnejši poklon, ker mi je pokazal, kako se dá s takimi paragrafi tudi v določenem času kaj doseči. Red mora biti. Tu je c. kr. okr. glavarstvo in tam zastopnik avtonomne občine. V analognem slučaju je tu c. kr. deželna vlada in tam deželni odbor, avtonomna deželna oblast. Ekscelenca, pojdi tja in stori tudi ti tako! (Bučna veselost v zbornici in na galeriji) in konec bo štrajka deželnega odbora.

Govornik omeni tudi škandal, ki se je zgodil v Guštanju, ker so bile tri deklice kruto kaznovane, ker so na ulici pozdravile učiteljico v slovenskem jeziku. Zdi se, da je šolska oblast že storila tu svojo dolžnost. Pričakuje pa, da bo pokazala potrebno energijo tudi drugod in v vseh slučajih, in potem je upanje, da bo takih škandalov konec. Šolska oblast naj vendar enkrat že uredi tudi razmere v Selah, kjer je razpustila krajni šolski svet že pred dvema letoma in v tem trdoslovenskem kraju imenovala trdonemškega komisarja, ki ga mora občina vrh tega še plačevati. Občina se je pritožila, pa zaman!

Ne štrajka pa samo deželni odbor, ampak celo deželni šolski svet, ki je prošnjo

občine Škofiče, da naj se uvede v tamošnjo šolo slovenski učni jezik, odklonil.

Govornik je nato iz citatov iz Ebnerjeve knjige »Heimatkunde von Kärnten« in Frisch-Rudolfove začetnice dokazal, kako se v teh knjigah žali Slovence in se uči slovenske otroke zaničevati svoj rod. To je škandal brez primere, ki je mogoč le pri Nemcih, ki bolehalo na domišljiji, da pred Germani ni bilo žive duše na svetu, in ko je Bog ustvaril nebo in zemljo, sta bila po nazivanju Nemcev nebo in zemlja nemška.

Odgovor Nemcev.

Deželni odbornik baron Sterneck je prebral odgovor, ki ga je sestavil deželni odbor, v katerem povdarja, da ne pusti kršiti deželne avtonomije. Ebnerjeva knjiga je dobra in jo mora vsak Korošec odobravati, uvedena pa še ni v šole. Šole morajo ostati, kakršne so, ker so za Slovence najbolj primerne.

Tako sodbo je izrekel največji pedagog, največji šolnik na svetu, baron Sterneck, voljen iz skupine veleposestva, in tej pedagogični neumnosti, za katero je odgovoren deželni odbor koroški, so ploskali nemški nacionalci.

K besedi se je oglasil tudi baron Franc Aichelburg, ki je iz starodavnih zapiskov v Punčartovi knjigi hotel dokazati, da izraz »Windische« ni žaljiv.

Dobernig in slovenski liberalci.

Posl. Dobernig se je skliceval na »Slov. Narod«, ki je pisal, da v Ebnerjevi knjigi ni nobene žalitve. Slovenski liberalci so tudi napovedali v Ljubljani protestni shod, pa so ga opustili, ko se je izvedelo, da v knjigi ni nobene žalitve. Omenja predlog dr. Lampeta v dež. zboru kranjskem. Teh pojavov gibanja vseh Slovencev za koroške Slovence, ki se vedno bolj pojavljajo, Nemci ne smejo podcenjevati: Ne bo dolgo, da bo Koroška v jugoslovanskem vprašanju igrala važno vlogo. V dunajskih krogih so o koroških razmerah napačno poučeni in to je treba popraviti.

Sprava narodov, pravi Dobernig, se mora vršiti po deželah, ker so povsod drugačne razmere. Na Koroškem smo Nemci dovolj močni, da se bomo ubranili najhujših napadov, zlasti izsiliti si ne damo ničesar. Tudi vlade se ne bojimo. O knjigi »Wilajet« ne mara govoriti, pač pa protestira zoper odstavek, v katerem se slika nemške nacionalce kot nezanesljiv avstrijski element.

Privandran baron.

Oglasil se je zopet zastopnik veleposestva, ki je v tej debati pokazalo ravno toliko nacionalne strasti, kakor malo modrosti, baron Helldorf. Povedal je najprej, da je pred tridesetimi leti privandral v deželo in da ne misli tedaj takega narodnega boja. Gospod baron ima menda zelo kratko pamet, da se ne spominja, da so bili tedanji Nemci tudi drugega kova, morda tudi on sam! Pravi, da privandrani Slovenci kalijo mir in poziva vlado, da jih izžene.

Zahteva tudi od deželne vlade, da naj katastralne mape s popačenimi nemškimi spakedrankami v slovenskih krajih — baron je seveda rekel »z nemškimi imeni« — ohranijo v novi izdaji še naprej spakedrane in da naj deželni predsednik požene politiko iz cerkve. Ta »globokozamišljen govor« barona Helldorfa diši po najplitvejših agitatorskih frazah, ki naj bi kake zakonodajne zbornice ne omadeževale! Govoril je tudi še neizogibni dr. Angerer, ki ga je pa med pri-trjevanjem mnogih, celo nasprotnih poslan-

cev in galerije izborn o zavrnil prevzvišeni knez in škof dr. Kaltner.

Grafenauerjev odgovor.

Posl. Grafenauer odgovarja posl. Dobernigu, da je vendar pomoča, ki jo je napravil poslanec Jarc vsled stenograma, popravil v svojem predlogu vendar že gospod dr. Lampe, in če je o vsem drugem tako informiran, bi bil moral tudi to vedeti. Trdil tudi ni, da je Ebnerjeva knjiga aprobirana. Toda od aprobacije do uvedbe je le en korak, in žalostno je, da take knjige dobivajo aprobacijo. Na slovenske liberalce v Ljubljani se pa naj Dobernig le ne sklicuje, ker so povsod dobri ljudje in hinavci, in zadnjih žal tudi ne manjka na Kranjskem, da so zmožni, izdati tudi svoj narod.

Dobernig je svaril, naj bodo Nemci pozorni. Kaj hočete narediti z nami? Če se hočemo združiti s Kranjci, ne pustite, če zahtevamo v deželi avtonomijo, tudi nasprotujete. Spravo odklanjate, ker vam ne moremo ničesar dati, ker ste nam že vse vzeli!

Nasproti baronu Aichelburgu omenja, da si nobena oblast ne upa imenovati Slovencev »Windische«, kakor tudi Nemcev ne imenuje »Švabov«.

Nasproti baronu Sternecku konstatira, da se je deželni odbor postavil na stališče moči! Moč odločuje, ne pravica, pravi deželni odbor, toda dolžnost vlade je, da izpodbije to stališče. Slovenci ne bomo tihi. Nemci naj nas le ne silijo do skrajnih korakov, za katere bodo oni odgovorni in vlada! Dr. Angererja odpravi kratkomalo z zaslužen o zafrkacijo: Govoril je veliko, zavračal veliko, povedal pa ničesar! Zato nimam prav nobenega vzroka, odgovarjati mu! (Bravo-klici med nekaterimi poslanci in na galeriji.)

Dr. Metnitzov volilni govor.

Posl. dr. Metnitz je rekel, da nihče od nacionalcev noče, da bi kak Slovenec zatajil svoj jezik. Pritožuje se le, da mu celovski Slovenci na magistratu vlagajo slovenske vloge. Pravi, da bi se dalo jezikovno vprašanje na Koroškem rešiti, pa drugače kakor na Štajerskem. Napravimo tako, kakor je bilo pred 50 leti (ko so bili Slovenci še podložni nemškimi vitezovi, kaj ne? Op. poroč.). Izrazi željo, da naj bi se vlada ne dotaknila avtonomije deželnega odbora za voljo šolskega vprašanja.

Famozni vladni zastopnik.

Deželni šolski nadzornik Benda odgovarja posl. Grafenauerju, ki je opozarjal, kako se delajo na celovškem učiteljskem izpiti iz slovenščine, in da imajo nekateri spričevalo usposobljenosti za pouk v slovenščini, ki ne znajo slovensko. Benda pravi, da predseduje tem izpitom in da gre vse po postavi. (Lep predsednik to! Opozarjamo na svoječasno poročilo v »Miru«, da je preстал skušnjo iz slovenščine popolnoma nezmožen učitelj, ker se je kapriciral nato navzoč nemški profesor, ki sploh slovensko ne razume. Gosp. Benda! Kaj pa zloglasne, proslule bikovske skupine g. Posnika, ki ima izpit iz slovenščine, pa jo lomi, da se Bog usmili. Poroč.) Glede Frisch in Rudolfove začetnice pravi, da ni uvedena v šole, le na eni šoli jo je neki učitelj pomotoma uvedel, pa jo je moral zopet odpraviti.

Dr. Steinwender za spravo?

Dr. Steinwender kot poročevalec je rekel, da obravnava ni izvenela v nobeno disonanco in da morda le še pride do sprave.

Seja 2. marca. Na dnevnem redu je vrsta manj važnih zadev. Z mirnim, uspavajočim glasom prebirajo poročevalci od raznih od-

Od veselja pojedine

od dobre hrane in pijače, pa tudi od uživanja težko prebavljivih ali pokvarjenih jedil postane več ljudi bolnih, nego od trpljenja lakote. Ali pri jedi, zlasti ako ugaja, ne misli noben človek na mogoče slabe posledice. Kar pa bi lahko vsak človek storil in nikdar ne zamudil, je priprava prebavo pospešujočega, odvajanje urejujočega, odvajalnega sredstva. Pa tudi tukaj je treba previdnosti, kajti mnogo novejših odvajalnih sredstev ima lastnost, oslabeti

črevesje tako, da črevesje brez njih pomoči sploh več normalno ne funkcionira. Tudi se mora pri takih odvajalnih sredstvih množina vedno zvišati, torej podvojiti, potrojiti in tako naprej.

Priporočljivo je torej, da se ostane raje pri staro-priznanih, milih, sigurno vplivajočih Fellerjevih rabarbara-kroglicah z zn. »Elza-kroglice«. Te ni treba stalno jemati, temveč se jih lahko enkrat rabi in potem zopet brez njih izhaja. Tudi ni treba množine nikdar zvišati, ker te odvajalne kroglice črevesja ne oslabijo kakor marsikatera druga sredstva, temveč črevesje

okrepčajo in izboljšajo. Fellerjeve kroglice z zn. »Elza-kroglice« so torej brezpogojno boljše od drugih odvajalnih sredstev. Vedno naj bi bile v hiši za povečanje teka, za odpravo želodčnih krčev, motenja prebave, težkem odvajanju in napenjanju. Priporočamo svojim čitateljem, da 6 škatlic za 4 krone franko od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elzin trg št. 67 (Hrvatsko) naročijo, najbolje obenem s Fellerjevim oživiljajočim, bolečine odpravljajočim zeliščnim esenčnim fluidom z zn. »Elzafluid«, od katerega stane 12 steklenic franko 5 kron.

sekov izdelana poročila in samo kadar je treba glasovati, se poslanci za hip vzbude iz svoje nepazljivosti. Cela seja — predpoldanska in popoldanska — stoji v znamenju dolgočasnosti in ne nudi skoro prav nobene zanimivosti. Največ pozornosti je še vzbudil spor med Angererjem, dr. Steinwenderjem in dr. Metnitzem, ki se je dogodil takoj v pričetku seje. Dr. Steinwender je poročal o najemni državnega užitninskega davka. Ko je dokončal svoje poročilo, se je oglasil k besedi vsenemec dr. Angerer, ki je med drugim trdil, da daje vlada onim okrajem, kateri imajo nemško-nacionalne državne poslance večje ugodnosti kot drugim, kjer so poslanci socialdemokrati, kot v beljaškem okraju. Ta napad je seveda nemške nacionalce hudo razgrel. Razdraženo je nastopil proti dr. Angererju najprvo dr. Steinwender, potem pa celovski župan dr. Metnitz, ki je razburjeno vdaril ob mizo in trdil, da pomenja dr. Angererjeva politika »razmesarjenje svobodomiselnih nemške stranke.« Drugo zanimivost v tej seji sta tvorila poslanca Kirschner in Gailer. Prvi je imel več poročil, drugi samo eno. Govorila sta pa oba naravnost neverjetno in za poslanca res nevredno. Nihče jih ni razumel in seveda nihče poslušal, toda konca nista znala najti nikakega. Govorila in govorila sta v svoje brke, da so se poslanci in poslušalci zgražali ali pa smejali. Ko je popoldne — seja je bila okrog 1 ure prekinjena in se je nadaljevala ob pol 4. uri — prišel Kirschner zopet k besedi, so poslušalci na galeriji naravnost zbežali, kajti treba je imeti res krepke živce in mnogo potrpežljivosti, če hoče človek prenesti Kirschnerjev govor. Gailerju so se pa posmehovali njegovi nemško-nacionalni tovariši in so zbijali na njegov račun dovtype. Posl. Grafenauer je v tej seji povzel samo kratko besedo. Prosil je, naj bi se za vodovod v Globasnici dovoljena deželna podpora v znesku 10.000 K kmalu izplačala, kajti delo je že dovršeno in podpora nujna.

Seja, dne 3. sušca. Zbornica sprejme v tretjem branju zakonski načrt o davku na veselice v Celovcu. Zbornica sklene tudi zakonski načrt, po katerem se izpopolni § 2. občinskega reda za Koroško; po tej izpremembi se moreta dva ali več delov samostojnih občin različnih političnih okrajev združiti v eno občino samo s sklepom deželnega zbora.

Novo železnice na Koroškem.

Finančni odsek stavi predlog, da naj prispeva dežela k zgradbi lokalnih (krajevnih) železnic na Koroškem vsoto 1.400.000 K in sicer za nadaljevanje zilske železnice Šmohor—Kotje (Kötschach), za vzhodno železnico (Celovec—Velikovec kot prvi del nameravane proge), belansko železnico (Požarnica—Zg. Bela), za gorsko železnico pri Beljaku in za Gegendtal-železnico (Št. Rupert—Radenthein). Od vsote 1.4 milijonov odpade 1. na lokalno železnico Šmohor—Kotje, ki je proračunjena na 4.1 milij. 200.000 K v štirih letnih obrokih, 2. na vzhodno železnico, ki je proračunjena na 5.430.000 K, vsota 600.000 K v osmih letnih obrokih, 3. na belansko železnico, proračunjeno na 2.450.000 kron, 100.000 K v dveh letnih obrokih, 4. na Gegendtal-železnico, za katero znaša proračun 4½ milijona, 400.000 K v šestih letnih obrokih, 5. na gorsko železnico pri Beljaku 100.000 K. Za slučaj, da bi se za Belansko železnico pokazale težave, se deželnemu odboru naroča, da pri vladi priganja za ustanovitev poštne avtomobilne zveze Möllbrücke—Zg. Bela—Winklern—Sveta Kri. Tudi za nameravano Liesertal-železnico se izreče zbornica in naroča deželnemu odboru, da po došlem načrtu poroča deželnemu zboru o tej železnici.

Volilni govor.

Volilna doba gre h koncu. Zato so se oglašali k predlogu o zgradbi novih železnic razni poslanci. Poslanec Dobernig toplo zagovarja, da se pospešujejo prometna sredstva za Zg. Belansko dolino, da Tirolci ne potegnejo nase vsega tujskega prometa na Visoki Klek. Glede vzhodne železnice pravi, da se po krivici imenuje ta železnica Dobernigova železnica in da ni »švindlal« s to železnico. Razveseljivo je to, da so se v Velikovcu, kjer so bili zavoljo te zadeve sprti in so bili velika ovira, vendar enkrat zedinili. Govornik se tudi pritožuje, da ministr-

stvo ni držalo besede in ni zgradilo železniške delavnice (Werkstätte) v Celovcu, ker se je za to namenjen denar porabil za Beljak.

Dr. Metnitz pravi, da imajo z ministri slabe izkušnje. Poslanec Breitegger se pritožuje, da je deželni prispevek za Gegendtal-železnico manjši kakor za vzhodno. Poslanec Wieser priporoča, da bi začeli delati po ameriškansko in ne tako kakor dosedaj. Poslanec Hofer se pritožuje zoper zapostavljanje Gegendtal-železnice. Nasproti temu se izrazi poslanec Ellersdorfer o velikem gospodarskem pomenu in potrebi vzhodne železnice, se zahvaljuje vladi in deželnemu zboru za naklonjenost v tej zadevi ter prosi, da se prispevek za vzhodno železnico vrži v višini, kakor jo predlaga odsek. Govoril je še neizogibni dr. Angerer, nakar je bil predlog finančnega odseka sprejet.

Razni predlogi.

Prošnji koroških mlinarjev, da naj deželni dobrodelni zavodi kupujejo moko od domačih mlinarjev, je zbornica ugodila v toliko, da je naročila deželnemu odboru, da se naj ozira na domače mlinarje, če ne bodo zahtevali višjih cen nego tuji.

Sprejme se predlog, da bo za vzdrževanje deželnih cest vzela dežela v lastno režijo kamenolome, stroje za drobljenje gramoza in tovornih avtomobilov. V ta namen bo najela 100.000 K posojila.

Za olajšavo pri zadružni nabavi umetnega gnoja se privoli 5000 K, za tečaje za knjigovodstvo in poslovanje pri rajfaiznovkah 5000 K in 3000 K za deželni kulturni svet v ta namen, da dovoli posestnikom in zadrugam prispevke k nakupovanju poljedelskih strojev in orodja.

Za meščansko šolo v Št. Vidu se dovoli 63.567 K.

Davek na veselice.

Za mesto Celovec je sklenila zbornica poseben davek na veselice. Izvzeto je mestno gledališče in predstave, katerih čisti dobiček je namenjen za zavode za reveže in bolnike v Celovcu. Davek znaša od 2 do 30 K.

Portugalski govornik.

Dr. Angerer je v »stvarnem popravku« hvalil Ebnerjevo knjigo in napadal duhovščino. Rekel je, da bi se moralo ž njo na Koroškem po portugalsko govoriti.

Posl. Grafenauer obžaluje, da deželni glavar portugalskemu govorniku ni vzel besede, ker ni govoril o stvari; sicer je pa o Ebnerjevi knjigi že povedal svoje mnenje in da portugalskemu govorniku le ta odgovor: »Noben odgovor je tudi odgovor!« (Bravo-klici v zbornici in na galeriji.)

Sklep zasedanja.

G. deželni glavar obžaluje, da je zbornica imela premalo časa, da bi bila vse rešila in zvrča odgovornost na vlado (ekscelenca g. dež. predsednik maje pri tem z glavo) ter se zahvali deželnemu predsedniku za sodelovanje ter s pozivom na trikratni »hoch« na cesarja zaključi zasedanje.

Dež. predsednik se zahvali za tople besede deželnega glavarja in obljubi, da bo zagovarjal sklepe deželnega zbora.

Dr. Metnitz se zahvali dež. glavarju za nepristransko vodstvo in dež. predsedniku za naklonjenost nasproti poslancem in konča s »heil«. Deželni predsednik se zahvali in poudarja, da bo skrbel za vse deželane.

† Janez Schaubach.

Dne 2. marca je v Celovcu kot deficient in beneficiat na mestni ubožnici umrl gospod Janez Schaubach. Pokojnik je bil leta 1846. rojen v Pečah pri Podkloštru in je kot duhovnik služboval v raznih krajih, kjer je povsod ostal vsem po svoji pristrčni in globoki pobožnosti v trajnem spominu. Skromen do skrajnosti v svojem zunanem nastopu, bil je globoko izobražen in je marljivo zasledoval novejšo znanstvene prikazni ter ni štedil pri izdatkih za knjige in časnike, dokler mu je bilo mogoče iz skromnih dohodkov porabiti znaten del za to potrebo. Bil je ascetično temeljito izobražen in ta izobrazba se je kazala v globoko zamišljenih in skrbno izdelanih pridigah in naukah. Ordinariat mu je izkazal svoje priznanje s tem, da ga je pozval za špirituala k Uršulinkam v Celovec, kjer je deloval devet let z besedo in zgledom v molitev zatopljenega

duhovnika. A ni vršil le svoje duhovniške dolžnosti. Kakor druga slovenska duhovščina, boril se je tudi za svoj narod, da mu pomaga do pravic v občinah, deželnem in državnem zastopstvu. Kadar je bilo treba hiteti k volitvam, se je videlo Schaubacha hoditi od hiše do hiše, da vabi ljudi, o katerih je mislil, da bodo še poslušali in ubogali. Proti sobratom je bil ponižen in ljubeznjiv, kakor da je samo on zadnji med vsemi. Bil je gostoljuben in se je vsikdar iz srca razveselil, kadar ga je posetil sobrat, saj med ljudi ni maral zahajati, v gostilno menda nikdar ni šel, če ga ni klicala tja stroga dolžnost. Kadar pa ga je obiskal sobrat, morala je stara služkinja prinesiti na mizo, kar je mogla nuditi kuhinja priprostega župnika, ki ima vedno odprte roke za siromake in ljudske potrebe. Sam pa je prinesel svoj šah, ki mu je bil edino priljubljeno razvedrilo. Goreč dušni pastir nikdar ni mislil nase, bil je ubog vse življenje in je umrl brez vsega premoženja. A tudi na svoje zdravje je dostikrat pozabil, ko je dolge ure poleti in pozimi klečal pred tabernakelnom v svoji župni cerkvi, ko se je pehal po strmih potih k svojim bolnikom. Vsled tega ga je opetovano napadla pljučnica, a vedno se je zopet izlečil; končno pa je le tako oslabel, da je moral pustiti trudapolno pastirovanje in si poiskati skromen kotiček, da se tam pripravi na dobro smrt. Stara bolezen se ga je zdaj zopet polotila in v par dneh napravila konec življenju zaslužnega duhovnika rodoljuba. Pastiroval je kot kaplan v Dobrlivasi, kot provizor v Inner-teuchnu, v Štebnu na Zili, v Šmarjeti pri Velikovcu, kot župnik v Vovbrah, kot špiritual pri Uršulinkah v Celovcu in karmeličankah v Himmelau pri Volfsbergu, kot župnik v Štebnu v Podjuni in nazadnje kot beneficiat v mestni ubožnici v Celovcu. Vsi, ki so ga poznali, se ga bodo spominjali z visokim spoštovanjem in s srčno hvaležnostjo. Naj v miru počiva! Časten naj mu bo spomin!

**Nihče ne
more ponarejati
Kathreinerjeve
Kneippove sladne kave!**

**Vendarle se mnogokrat
varljivo slično posnema
povsod znana zavojnina
s sliko župnika Kneippa.**

**Zatorej se pri nakupu ne
dajte premotiti in zavrnite
vse posnemke!**

**Vse drugo kot
Kathreiner, zlasti odprto,
odtehtano blago, je, če še tako
ceno, večinoma mnogo
predrago plačano.**

Dnevne novice in dopisi.

Zoper žalitve koroških Slovencev v deželnem zboru kranjskem. Profesor Jarc je poročal v deželnem zboru kranjskem o nujnem predlogu dr. Lampeta zavoljo znane Ebnerjeve učne knjige »Heimatskunde«, ki žali Slovence in zavoljo knjige Frisch u. Rudolf »Deutsches Lesebuch, 1. Fibel« in pesmarice »Liederbuch für allgemeine österr. Schulen«, v katerih se nahajajo stavki kriččega nemško-nacionalnega značaja. Poslanec Jarc je odgovarjal na grde napade v »Slovenskem Narodu« v tej zadevi in prečital vest iz »Mira«, kako sta si na roke dr. Tavčar in dr. Metnitz. Dokazal je, kako žaljive da so za Slovence omenjene knjige. Nemški grof Barbo je rekel, da naj se kranjski deželni zbor ne briga za koro-

ške Slovence, a dr. Krek je v sijajnem govoru dokazal, da kranjskemu deželnemu zboru ne more biti vse eno, kaj da se počenja s slovenskimi brati na Koroškem. Celo Madjari so boljši od nemških nacionalcev. Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je obljubil, dati nemažarskim narodom šole in ravnopravnost. In na Koroškem? Pri nas so razsodbe upravnega sodišča, ki natančno določajo, da imajo občine pravico do učnega jezika, a vlada nima korajže, da bi te razsodbe izpeljala. Dr. Krekovemu govoru je sledilo burno odobravanje. Žal, da zavoljo preozkega prostora ne moremo objaviti celega govora dobesedno!

K narodnemu škandalu na Kranjskem.

»Slovenski Narod« bi rad utajil, da je liberalni poslanec Ribnikar ponudil v odseku za volilno reformo pečšiči kočevskih Nemcev en mandat, čeravno ima 5 odstotkov Nemcev na Kranjskem v deželnem zboru itak že deset mandatov v veleposestvu. Poročali smo, da je tudi deželni glavar kranjski predlagal za kočevske Nemce poseben mandat, kakor ga že imajo za državni zbor. Z ozirom na to poroča »Slovenec«: »In sedaj pride Ribnikar in liberalni listi, ki so spravili v zmotu tudi »Mir«, očitajoč deželnemu glavarju, da je on ponudil Nemcem nemški kočevski mandat. To je seveda neresnica, katero spričajo vsak trenotek vsi člani odseka. Deželni glavar je samo konstatiral, kar se je zgodilo od nasprotne strani.« Veseli nas, če je to res zmeta, toda naj se ne misli, da »so liberalni listi spravili »Mir« v zmotu«. Koliko je verjeti poročilom v »Slovenskem Narodu«, smo še v zadnjem času na lastnem telesu občutili. Pač pa je bil »Slovenec« sam, iz katerega smo povzeli to vest. V poročilu o volilni reformi je poročal dne 21. februarja »Slovenec«: »Ko se seja zopet otvori, stavi deželni glavar dr. Šusteršič posredovalni predlog, da naj voli deset kmečkih okrajev po dva poslanca, enega kurija mest in trgov in enega ekscindirani Kočevarji, kakor že obstoji za državni zbor.«

Kardinal Kopp †. V Vratislavi je umrl kardinal Kopp, eden izmed najznamenitějšíh cerkvenih dostojanstvenikov na Nemškem.

Zahvala klubu deželnih poslancev S. L. S. na Kranjskem. Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem je poslalo na klubovega načelnika gospoda deželnega odbornika dr. Lampeta v Ljubljano v sredo sledečo brzojavko: Klubu deželnih poslancev S. L. S., posebej poročevalcu poslancu Jarcu in zlasti poslancu doktor Kreku povodom energičnega in pomembnega nastopa za pravice teptanih bratov izreka popolno priznanje in najtoplejšo zahvalo.

Romanje koroških Slovencev v Rim se preloži za poznejši čas.

Romarski vlak na Sveto goro pri Gorici se priredi dne 25. aprila iz Podkloštra in 2. maja iz Celovca.

Nagele odložil mandat? Iz Velikovca nam poročajo: Tukaj se vzdržuje govorica, da je državni poslanec Jožef Nagele odložil svoj državnozborni mandat. Že delj časa je bil s svojimi političnimi pristaši sprt.

Socialni tečaj v Zahomcu priredi Slovenska krščansko socialna zveza dne 8. marca.

Na zastrupljenju krvi je umrl dne 2. t. m. v Velikovcu jermenar in posestnik Allemann, ker si je na zrjavelem žreblju ranil roko. Bil je šele 32 let star.

Albanski knez. Princ Wied, novi albanski vladar, se je vendar le podal na pot v Albanijo.

Cesar Viljem obiše na poti v Krf našega cesarja na Dunaju.

Sreča v loteriji je zelo redka, zato naj vsakdo, ki jo hoče poizkusiti, ravna kar najbolj previdno. Previdno ravnati pa se pravi, kupiti tako srečko, ki mora prav gotovo enkrat zadeti, oziroma ki ima svojo denarno vrednost, da se jo v slučaju potrebe zamore prodati ali pa nanjo dobiti posojilo brez izgube nadaljne igralne pravice. Kot taka stoji na prvem mestu turška srečka, katera se glasom današnjega oglasa »Slovenske Straže« zamore naročiti proti mesečnemu odplačilu po samo 4 krone 75 vinarjev. Naj nikdo ne zamudi prihodnjega žrebanja dne 1. aprila 1914, pri katerem v srečnem slučaju zamore postati bogataš s 40.000 zlatimi franki.

Velikovec. (Zaslepljeni in zastrupljeni!) Pač težko bodo kje drugod posledice nemške zagrizenosti in nasilnega ponemčevanja tako strašne in žalostne kot pri nas v Velikovcu, kjer je veliko prebivalcev tako zaslepljenih in zastrupljenih, da so izgubili že ves čut pravičnosti in poštenja. Vse, kar je slovenskega, je preganjano in sovraženo do dna, izginiti mora vsaka slovenska beseda iz cerkve in iz šole. Tisti, ki leto in dan ne vidijo cerkve od znotraj, hočejo še v cerkvi zapovedovati in oropati slovensko ljudstvo, ki prinaša ob nedeljah težko prislužene krajcarje v velikovške štacune, slovenskega evangelija! Stikajo za slovenskimi otroci po vsej okolici, da jih zvbijo v svoje šole, kjer jim trgajo iz src ljubezen in spoštovanje do materinega jezika, jih zmerjajo za »bindišarje« in hočejo preprečiti celo to, da bi v krščanskem nauku ne slišali nobene slovenske besede. In na kak način? Pobirajo jim učne knjige, prepovedujejo za hrbtom kateheta, učiti se krščanski nauk slovensko in pravijo otrokom, da katehet ne sme več slovensko izpraševati. Zares, imenitno pedagoški načelo! Pa pride na Koroško sloviti nemški bojevnik proti pijančevanju, p. Elpidij, reševati ljudstvo, ki se potaplja v šnopsu, in velikovski nemški bratci se mu poklonijo s tem, da nastopi pri predpustni veselici šema v redovniški obleki (!) in igra p. Elpidija! Pa izda katoliški škof pastirski list proti pijančevanju, pa se hudujejo pri nas mnogi nad njim, ker so že davno zastrupljeni z alkoholom, morda celo že od rojstva sem, in so pijani divje strasti in sovraštva do katoliške cerkve in njenih služabnikov. In pijejo in pejejo in rajajo, kakor bi bil celo leto predpust. In zakaj bi ne? Saj imajo denar, ki ga prinaša ljudstvo iz okolice dan na dan, posebno pa ob sredah, in kar manjka, dodata Südmarka in Schulverejn, generali pa dobivajo mastne plače od občinske uprave in mestne posojilnice, da si tako poslajšajo težko življenje v »ogroženem« nemškem mestu. Najžalostnejše pa je to, da se celo katoliški veroučitelj, ki še navadno nosi duhovsko obleko, v taki družbi dobro počuti, hodi roko v roki z najzagrizenjšimi nasprotniki cerkve in Slovencev ter v prvih vrstah z njimi sodeluje! — Gotovo Judeževi groši Südmarke in Schulvereina niso bolje nikjer shranjeni in porabljeni kot pri nas. Toda, če se utegnejo te blagajne posušiti in pride slovensko ljudstvo do spoznanja, kaj potem? No, potem lahko takoj polovico šol zaprete in polovico mesta v »Armenhaus« izpremenite, in potem bo: heul, fortšrit!

Ločilo. (Izletniki.) V tednu od 22. do 28. februarja letošnjega leta je vzbujal pozornost med vaščani, posebno med šolarji, trinajstleten šolar, rojen v Gradcu in ki biva sedaj pri svojem stricu na Ločilu. Ta prekanjeni in zelo poredni dečko je ukradel svojemu stricu okrog sto kron denarja, ki ga je v omenjenem tednu s svojimi prijatelji pridno zapravljaj. Stric seveda denarja ni takoj pogrešal. V soboto, dne 28. februarja, je srečal tega poredneža z njegovim petnajst let starim prijateljem na cesti neki mož, ki ju je spoznal in vprašal, kam gresta. Odgovorila sta mu, da gresta iskat službe v Peče. Šla sta pa, ne da bi vprašala v Pečah kje po službi, v trgovino. Tukaj je kupil porednež kruha, sira, salam in na postajališču dva vozna listka do Pontablja v nadi, narediti izlet v solčno Italijo. Stopila sta na poštni vlak, ki vozi proti 1. uri iz Peč in dospela v Pontabelj. Ali sreča jima ni bila mila. Stražnikom, ki so ju preiskali, sta se zdela sumljiva, ker sta imela toliko denarja. Oni, ki je denar ukradel, je imel še sedemdeset kron. Prijeli so ju, izprašali, kdo in od kod sta, naznanili orožnikom na Bregu pri Brnci, ki so domače obvestili o činu teh vagabundov. Ta pa sta delala pokoro v zaporu, dokler ju drugi dan v nedeljo ni rešil omenjeni stric in prignal kot izgubljeni ovci domov.

Marija na Zili. (Občni zbor »Posojilnice«.) V nedeljo, dne 1. sušca, popoldne je bil v župnišču občni zbor »Posojilnice«. Kakor pri vseh denarnih zavodih, je bil letos promet malo manjši nego prejšnja leta. Znesel je 60.508 K 77 vin., in sicer prejemkov 30.386 K 35 vin. in izdatkov 30.122 K 42 vin. Čistega dobička je bilo to leto 423 K 84 vin., rezervnega zaklada 4707 K 67 vin. Vloge se obrestujejo po 4 in pol odstotka,

posojila po 5 in pol odstotka. Poleti je v nekem nemškem lističu neznan dopisnik napadel »Posojilnico«, češ da mora zelo slabo stati, ker je nabila v uradni sobi naznailo, da je treba večje zneske v določenih rokih odpovedati. Ta dopisnik naj pregleda zgorajšnje številke! Roki za odpoved pa so zapovedani v pravilih! Navrh nam je naročila naša centrala, »Zadružna zveza« v Ljubljani, da moramo imeti v uradnem prostoru tako naznailo. In če je centrala naša predstojnica, jo vendar moramo ubogati! Se dopisniku ne zdi?

Iz Škofič. Prečastiti gospod župnik Štefan Singer je bil v seji občinskega odbora v Škofičah dne 1. marca t. l. za svoje neumorno, nesebično in požrtvovalno delovanje kot dolgoletni sooskrbnik škofiške župnije imenovan častnim članom škofiške občine in to soglasno. Čestitamo!

Št. Lenart pri sedmih studencih. (Blagemu možu v spomin!) Ker zaradi tiskarskega gibanja ni bilo prej mogoče, posvečamo možu rodoljuba sedaj naslednje vrstice: Na god Svetih Treh Kraljev smo pokopali ob ogromni udeležbi ljudstva, sosebno moških, gospoda Tomaža Treiberja, podomače Prajarjevega očeta v Podturji, očeta gospoda župnika Treiberja, ki je umrl v visoki starosti 80 let. Pokojnik je bil veren mož in vselej zvest svojemu slovenskemu narodu. Udeležil se je svoječasno slovenskih taborjev na Koroškem, zavoljo tega so ga Beljačani pisano gledali. Na svoji gostilni je napravil dvojezični napis, pri katerem slovenski prvo mesto zavzame. Pri vseh volitvah je stal zvesto na slovenski strani, z velikim navdušenjem je prebiral naš »Mir«. Vnet je bil vselej za splošni napredek našega ljudstva, bil je soustanovnik naše požarne brambe in njen častni stotnik, obenem s sosedom Oražmom je pripomogel do tega, da se je otvorila železniška postajica v Podturji. V posebno zadoščenje je vrlenu možu, ki je veliko pretrpel na svetu, služilo, da je mogel v krogu svojih dobro oskrbljenih otrok in vnukov pri svojem sinu župniku v Št. Rupertu pri Velikovcu leta 1908. obhajati svojo zlato poroko. Lahka naj mu bo zemljica!

Št. Rupert pri Velikovcu. (Utopljenko) so našli dne 23. svečana t. l. velikovski ribiči nekoliko nižje od kmeta Fukša pri Šterlinkovem travniku v Dravi. Visela je ob skalah, ki tam iz Drave štrlijo. Spoznali so jo kot Katarino Karpf, podomače Živinjo v Rakolah v Tinjski fari, ki je skočila dne 17. grudna minolega leta v Dravo. Bila je pobožna žena, ali dolgotrajna bolezen in velika nesreča ji je pamet omračila. Pokopana je bila ob veliki udeležbi ljudstva na tukajšnjem pokopališču. Pripomniti je, da je svoječasno tudi njena sestra šla v Dravo.

Marija na Zili. (Dva slovenska para.) V ponedeljek, dne 23. svečana je bila v prijazni podružnici ob Blaškem jeeru poroka vrlaga našega fanta Fr. Čemernjaka, p. d. Merika z Liziko Mikl, iz ugledne in zgledne Magrove hiše v Maloščah. Gostov je bilo kakor listja in trave. Lepo znamenje za mladi par. Nevesta je bila od 6. novembra 1910 družbenica tukajšnje Marijine družbe in je prihajala iz Malošč, torej iz sosednje župnije, redno, tudi ob najslabšem vremenu, k mesečnim shodom. Veselimo se, da smo dobili tako gospodinjo v faro. — Popoldne 23. svečana pa je stopil v Zili pred oltar naš fant Jožef Markovic, p. d. Irgov z nevesto Josipino Korat, požrtvovalno cerkveno pevko. Daj ljubi Bog preživeti mladima paroma v zakonu mnogo srečnih let!

Guštanj. Prekrasni so nauki našega prevzva. knezoškofa, ki smo jih slišali iz pastirskega lista. Nauki za narod, nauki za mladino. To velja zlasti našemu trgu, ki bo zaradi obilnega uživanja alkoholnih pijač povzdignjen prvi na Koroškem v mesto. Žalostne so posledice, ki prihajajo na dan: brezverske, socialnodemokraške in nemčurske slike. Ob nedeljah brez službe božje rjovejo po gostilnah, pijejo in kade, da je žalostno. Pravo luč je pokazal zadnji socialnodemokraški shod, ki so se ga udeležili taki, ki nič ne hodijo v cerkev. Svoj program so pokazali na pustno nedeljo; ko je bilo med molitveno uro Sv. Rešnje Telo izpostavljeno, so naši rdečkarji rjovelj po trgu z oslom na čelu. Na pustni ponedeljek je hotel izvršiti samomor neki 18 letni »frakar« Črešnik. Pognal si je kroglo v glavo z revolverjem, pa

ni dobro zadel. Pomoči je šel iskat v bolnišnico v Celovec. »Das Volk« ima tukaj lepo sliko. Radovedni smo, kaj bo rekla nemška šola in socialnodemokratski voditelji.

Logaves. (Pozor pred Vrbljani!) Vrbljani se že več let trudijo, da bi vile logoveške občine ob jezeru odtrgali od občine Logaves in jih pridružili k vrbški občini. Dozdaj je bil njih poizkus zastoj. Tudi ni upati, da bi se njim to posrečilo za prihodnost. Zato so si pa izmislili novo past, da bi v njo vjeli Logaveščane. Začeli so namreč delati na to, da bi se občina Logaves, katera dozda obsega davčne občine: Logaves, Št. Ilj in Loče, ločila v dve samostojni občini, namreč v občino Logaves, in drugi dve davčni občini naj bi se združili v občino pod imenom: »Št. Ilj«. Kam moli pes taco? Komu bi to koristilo? Kako to, da gre celo ta gonja iz Vrbe? Saj se Vrbljani dozda nikdar niso potegovali za korist logaveških kmetov, pač pa so se vedno trudili njim, kjer le mogoče, škodovati, oziroma so hoteli dozda sebe okoristiti na škodo okoličanov. Ali so se morda naenkrat spreobrili? Ne, ampak uganka je ta-le. Občina Logaves je v zavedno slovenskih rokah, je kakor trdnjava za slovenstvo ob Vrbskem jezeru. Radi bi jo spravili v roke nemškutarjem. To pa je le mogoče takrat, ako se občina deli. V novi občini Logaves bi nemški posestniki vil pri volitvah preglašovali Slovence ter tako dobili v roke saj polovico odbornikov in slovenskemu uradovanju bi bilo konec; mogoče pa je tudi, da si pridobijo vse razrede Nemci. V ostali novi občini Št. Ilj so pa itak še od Českyjevih časov sem precej zmedene glave, tam bi jim bilo posebno lahko spraviti občino v svojo nemško oblast in potem je »nemški most« sezidan do Drave. — Za to se gre in nič za kaj drugega. Gmotne koristi pri tej igri ne more imeti nobena izmed novih občin, pač pa stroškov dovolj, ker si mora vsaka zase plačevati občinska tajnika, redarja, knjige itd. Tu v tem grmu tiči zajec! Zato Logaveščani, pozor pred Vrbljani!

Vrba ob jezeru. (Veliko razburjenje.) Vse glave so zmešane v Vrbi. Naselil se je namreč v Vrbi neki nemški duhovnik kot penzionist. Občina mu celo pripeva nekaj za stanovanje. Vse prav! A gre se za nedeljsko službo božjo. Župnik sam nima pravice določiti nov trajni red za nedeljsko službo božjo, ampak mora dobiti za to dovoljenje od škofijstva. To velja tembolj pri podružnicah, in taka podružnica je tudi v Vrbi. Ker si gospod penzionist tega ni prejšel oskrbel in kar naenkrat se priselil na Vrbo, ne da bi domači gospod župnik kaj o tem vedel, se je moral prošnja radi nedeljske službe božje šele vložiti na škofijstvo, ko je bil novi gospod že tukaj. Škofijstvo se ne reši take reči v enem dnevu in tako sta minuli že dve nedelji, ne da bi novi gospod mogel na Vrbi v nedeljo maševati, ker še ni odloka od škofijstva. Zaraditega pa je grozno razburjenje med Vrbljani, najbolj se ogorčujejo tisti, ki sploh niso dar v cerkev ne grejo. (Najboljše znamenje, da jim ne gre za cerkev in božjo službo, ampak morda le za ponemčevanje — v cerkvi. Op. ured.) Celo neko pismo so poslali na škofa z 90 podpisi, v katerem tožijo svojega domačega župnika za lažnjivimi izmišljotinami, češ, da hoče on pregnati penzionista, da mu ne pusti maševati itd. Za svoje laži in razžalitve se bodo morali pač ti podpisani gospodje in gospe še kje drugje zagovarjati.

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze Prireditve.

V nedeljo in ponedeljek sta se vršila dva socialna tečaja; eden v Spodnjih Borovljah, občina Ledenica, drugi v Svečah. Prvi tečaj se je jako dobro obnesel. Nabralo se je okrog 50 kmetov, ki so pazljivo sledili izvajanjem. Gospodarska predavanja g. Krištofa so vsem jako ugajala in vsi so imeli le en vtis; da je bil tečaj prekratek in da se mora kmalu zopet nadaljevati. Glavna zasluga za dobro uspeli tečaj gre g. županu Rutarju. Zveza mu izreka s tem pristrčno zahvalo. — Drugi tečaj se je vršil v Svečah. Udeležba je bila slaba. Kdo je temu kriv? V ponedeljek je bila udeležba nekaj boljša. Govorili so G. Gril o živinoreji, lepo in poljudno kot vedno, g. signor o zadružništvu, gosp. Smodej o sedanjem stanju politike, g. dr. Rožič o

abstinenci, g. podpredsednik o Lurdu, gosp. dr. Jesenko o nalogah občine. Zanimivo je v Svečah, da je nekaj jako dobre mladine; ta bi delala čudeže, da bi le imela voditelja.

Pred par leti so razgnali socialni tečaj v Svečah zaradi kuge na gobcu in na parkljih, strah, da bi žandarji to kugo zopet s svojimi bajoneti preganjali na socialnih tečajih, še zdaj tiči v ljudeh.

Neka zanimiva prikazen na tečaju je bila ta-le: Ta tečaj je stal v znamenju abstinence in alkohol je moral bežati. Na tem tečaju se je zbrala cela vrsta abstinentov in se jih je tudi nekaj porodilo. Abstinentje so bili msgr. Podgorc, dr. Val. Rožič, dr. L. Ehrlich, Val. Simpl. Lapuš iz Podsinjevasi in Rok Pak iz Sveč in kot nov abstinent se je priglasil začasno do Velike noči gospod Jožef Fugger. Sklenilo se je, da se v Svečah napravi kmalu velik shod, da se ustanovi v Svečah »Sveta vojska«.

Sveče imajo tudi prvo protialkoholno gostilno. Gostilna ima lične prostore, je jako snažna in mnogoobiskana. Njeni obiskovalci so vrlo veseli, imajo gorke noge in hladno, bistro glavo.

Globasnica.

Bili smo zopet veseli, kakor že nešteto-krat, vendar v nedeljo še prav posebno ginjani. Naše junakinje so nam uprizorile igro »Večna mladost in večna lepota«. G. župnik J. Pšeničnik so nam razložili igro in nam razjasnili šege in navade rimskopoganskega ljudstva. Z zanimanjem smo sledili nato igri, ki se odigrava za časa carja Nerona. — Igralke so vse brez izjeme prav dobro igrale, zlasti v zadnjem prizoru »Julijina smrt« je cela skupina ob bengalični razsvetljavi s prikaznijo Marije z detetom in angela vzorno izpadla. Iskrena hvala vsem, ki so pomagali.

Steckenpferd- Illijnomlečnato milo

slej ko prej neutržno za racionalno oskrbo polti in lepote.
Vsakdanja priznalna pisma. Po 80 h se dobiva povsod.

Cerkvene vesti.

Sodalitas. V četrtek, dne 12. t. m. sestanek Sodalitete v Celovcu ob pol 2. uri popoldne.

Sodaliteta presv. Srca Jezusovega za dekanije Beljak, Šmohor in Trbiž ima sestanek v sredo, dne 11. sušca popoldne v župnišču v Žabnicah. Radi obeda se je treba zglasiti.

Književnost.

»Gospodin Franjo«, spisal Limbarski, izdala Matica Slovenska. — »Mirove« bralce moramo opozoriti na imenitni književni dar, ki ga je Matica letos dala Slovincem s to knjigo. Dolgo že nismo dobili v roke tako lepega spisa, ne samo med slovenskimi, marveč tudi med knjigami drugih narodov bi ga danes zaman iskali. — Roman opisuje prve korake, ki jih je napravila Avstrija v Bosni: opisuje blagega Slovenca, ki pride na Konj-planino poleg Tuzle, da tam kot inženir izkoriščeju državne gozdove, opisuje nastop avstrijskih židov, uradnikov in vojakov in z veliko ljubeznijo do naroda riše mišljenje in življenje ubogega ljudstva, ki švabske kulture ne more in ne mara tako čez noč obleči kakor se obleče nova halja. — V knjigi je velik zaklad jugoslovanske ljudske modrosti. Pisatelj zrelih let, obsežnega znanja in odličnih zmožnosti je ljubezljivo poslušal leta in leta bosansko ljudstvo in nam podaje njegovo življenje v umetniško dovršeni obliki. To je slovanski, jugoslovanski roman, ali morda bolje rečeno romantična povest, polna bujnih podob, ki jih med nami ni, pa so bile pred desetletji še v Bosni in tudi od tam izginjajo. Par malenkosti je v spisu, ki jih katoličan ne odobrava, par razmotrivanj, ki jih trezna politika ne bi podpisala, ali vse je tako pristrčno, tako nedolžno, tako prešinjeno od pravicoljubja in tako pošteno, da se bralec iz srca razvedri, da nam je pisatelj podaril tako dragocen, lep dar. V. P.

**Ali ste že pridobili „Miru“
-- novega naročnika? --**

Gospodarske stvari.

Mlekarstvo.

(Piše Fr. Krištof, živinorejski inštruktor.)

(Dalje.)

CEDILA.

Cedila so potrebna za čiščenje mleka. Imamo lesena, lončena, plehnata, železno emajlirana in pločevinasta cedila. Lesena se ne rabijo več in so slaba zaraditega, ker se težko snažijo. Lončena se rada razbijejo, emajlirana se krušijo, kjer potem nesnaga zaostaja in mleko kvari. Najboljša so iz močno pocinkane pločevine in z vložki, ki imajo vijakasto gosto ležečo mrežo, da nesnaga ne uhaja skozi. Navadna plehnata cedila so malo vredna, ker imajo navadno okrogle luknice, kjer lahko nesnaga skozi uhaja in rade zarjavijo.

Pri tvrdki Alfa-Separator se dobijo raznovrstna cedila. Malo cedilo z 1 vložkom, te se priporočajo malim posestnikom. Za večje posestnike je stožasto cedilo z dvema vložkoma. To cedilo ima to dobro stran, da se lahko snaži, ker so vložki pri umivanju lahko ven vzamejo. Vmes se lahko dene snažno gosto platno.

Najboljše pa je Ulandrovo cedilo, ki ima vložek od vate, da se tam vsa nesnaga ujame. Ta cedila so primerna za posestva, kjer se redi več krav ali pa za cejenje mleka v mlekarnah. Stožasta cedila so spodaj zožena, tako da se lahko mleko tudi v kangle (golide) cedi.

MLEČNA POSODA.

Za shranjevanje mleka rabimo različno posodo, katera pa na kmetih navadno ni taka, kot bi v resnici morala biti. V nekaterih krajih še zdaj vidimo leseno posodo, n. pr. žehtarje ali latvice. Lesena posoda ni tako slaba, da bi jo bilo treba popolnoma zavreči. Le snaga se v njej težko ohrani, ki je pri mlekarstvu neobhodno potrebna. Ako ta izostaja, se vrstijo nepravilne, druga za drugo. Les se preveč razmoči in mokrote napije, s tem se uje v les tudi mlečna kislina, ki škoduje mleku. Ako damo leseno mlečno posodo sušiti, se hitro preveč razsuši in kaj rada skupaj pade ali pa pušča.

Lončena posoda ima zopet to slabo lastnost, da se lahko ubije (mnogokrat bi bilo bolje, da bi se ubila) ali postane škrbasta, in škrbine so prava gnezda za mlečno kislino. Ako se glinasta posoda temeljito ne snaži, se mleko prav lahko skiše v njej, in naša gospodinja kaj rada začne misliti na coprnije. Vzrok skisanju mleka so ostanki mleka v okrušeni mlečni posodi.

Poznamo tudi stekleno mlečno posodo. Ta se lahko snaži, je pripravna, ima pa to slabo stran, da se rada ubije. Kislo mleko dobro diši iz steklene latvice, zato naj se rabijo tam, kjer se postavi družini na mizo kislo mleko za malico.

V novejšem času pa, ko se je snaga v mlekarstvu nekoliko udomačila, smo začeli uporabljati železno, pločevinasto pocinkano posodo. Ta ima več dobrih lastnosti. Je trpežna, se lahko snaži, je pripravna. Ima pa svojo slabo stran, nekoliko predraga je. Slabo pocinkana je cenejši, pa prej začne rjaveti, kar pa mleku škoduje, ako je mleko v zarjaveli posodi shranjeno. Ako se ne pazi na slabo pocinkano posodo, jo kmalu rja tako sne, da ni za nobeno rabo, ker na vseh koncih pušča.

Kaj pripravne za naše gospodinjje so dobro pocinkane latvice in lonci, kateri so trikrat v polni kopeli pocinkani. Taka posoda je trpežna in se lahko snaži, zato jo našim gospodinjam toplo priporočam.

Ona gospodinja, ki daje mleko v mlekarno, potrebuje močno pocinkano kanglo (golido). Zato so najbolj pripravne kangle z držajem in močnim pokrovom, ki se od zgoraj zapira. V večjem gospodarstvu, kjer se daje veliko mleka v mlekarno, so jako priporočljive večje in močnejše kangle, katere so okovane z obroči. Najbolje je, ako je pokrovček pritrjen na mali verižici, da se ne izgubi ali pa se v mlekarni ne more z drugim zamenjati, ker bi potem vrč lahko puščal mleko med vožnjo.

V takšnem gospodinjstvu, kjer se mleko doma posnema, se potrebujejo tudi zbiralne posode za mleko s pokrovom. V te posode skozi pokrov se lahko natakne stožasto ce-

dile in se posoda med molžo lahko postavi v hlev, kjer se mleko preceja in zbira, ako ga je več, kar se zgodi v poletnem času. Za merjenje mleka rabimo mlečne mere s plovenci, ki so istotako jako pripravne in priporočljive.

Boj zoper prepih, veter, mraz, mokroto, razne bolezni ima naša telesna in obrazna polt neprestano prestati ter se more v tem boju le tedaj zmagnosno pokazati, če se dobro neguje, je zdrava in odurna. Da se polt tako vzdrži, je potrebno negovanje s Fellerjevim blagodišečim fluidom z zn. „Elsa fluid“. Oživi in krepí polt, učinkuje pri ranah, tvorih, izpuščajih itd. zdravilno, čistilno, razkužilno in protivnetljivo, dela polt gladko, mehko in belo, odpravi pege in je tudi pri tvoritvi luskin in izpadanju las dragoceno sredstvo. 12 steklenic za 5 kron pošilja franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsin trg št. 67 (Hrvatsko), ter se obenem lahko naročijo tudi Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z zn. „Elsa kroglice“, 6 škatel za 4 krone.

Ganglional. Ze pred več leti zdravniško preizkušeno zdravilo, ki pomirjuje živce, odstranjuje krče, prinaša spanje, tvori kri, se vsem nervoznim ljudem, ali če trpijo na krčih, slabo spijo ali so po različnih boleznih oslabiljeni, najtopleje priporoča. Raba tega domačega zdravila pospešuje telesno moč in poživlja Ganglional čaj se naročuje v škat icah po K 3— pri edinem izdelovalcu Mr. Juliju Bittner, c. in kr. dvornem in nadvojvodinem komornem dobavitelju, lekarnarju v Reichenau, N. Av., odkoder se razpošilja ta čaj franko proti vpošiljatvi K 3—.

V vseh delih izvežbana šivilja (Slovenka) v Celovcu išče šivanja pri zasebnih strankah. Poizvedbe pri g. Melhiorju Primus, hišniku „Mohorjevega doma“ v Celovcu.

V najem se odda takoj Spančevo posestvo v Pecah pri Podkloštru Radi svoje lege ob železniški postaji posebno prikladno za oženjene penzioniste. Obsega dobro ohranjeno enonadstropno hišo, gospodarska poslopja, polja za 4 birne posetve in travnike za troje goved ter lep sadonosnik. Ponudbe in poizvedbe naj se pošljejo na gospo Marijo Moschet, posestnico, pošta Podklošter, Koroško.

M. Česenj, trgovina z lesen. no, Kranj (Gorenjsko), priporoča svojo zalogo razno rstnega lesenega blaga, kakor škatle, čebre, banje, posebno pa veliko zalogo cambohov (švingline, proceke), koše, pehare, korbe, jerbasse. **Na debelo! — Na drobno!**

Vaš revmalizem, protin in Vaše ozeblin
ginejo hitro, ako uporabite od zdravniških avtoritet priporočeni

CONTRHEUMAN

Pomirjuje in lajša bolečine, izsesava oteklino v členih, pospešuje njihovo gibljivost, odstranjuje neprijetno boleče srbenje ozeblin in preseneča z učinkovanjem pri utiranju, masaži in obkladkih. 1 tuba 1 krono.

Izdelovanje in glavna zaloga
LEKARNA B. FRAGNER-ja,
c. in kr. dvorni dobavitelj, Praga III-203
Proti predplačilu:
K 1.50, pošilja se 1 tuba
" 5.—, " " 5 tub
" 9.—, " " 10 " franko.

Pozor na ime izdelka in izdelovalca.
Zaloga v lekarnah.

U zalozi tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu je izšla knjiga:
Slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček.
Sestavila dr. J. Sket, c. kr. vl. sv., in Št. P. dboj, c. kr. prof.
Cena v prt vezani knjigi je K 2.40, po pošti K 2.50. Dobi se v vseh knjigarnah.

Loterijske številke.
Trst, 25. svečana: 17 60 89 3 65
Dunaj, 28. svečana: 63 16 88 15 70

Tržne cene v Celovcu
26. svečana 1914 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	—	—	—	—	—	—
Rž	18	—	18	95	10	90
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	23	—	24	50	12	—
Oves	14	50	15	50	5	25
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	35	14	22	—
Turščica	16	50	18	—	9	20
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola, rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	5	50	—	—	2	50
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	9	80	12	—	—	—
" kisló	8	50	9	80	—	—
Slama	6	30	7	50	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 "	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	20	—	—
Sur.maslo (putar), 1 "	2	60	4	—	—	—
Slanina (špeh), pov. 1 "	2	10	2	30	—	—
" sur. 1 "	1	90	2	10	—	—
Svinjska mast . . . 1 "	2	20	2	40	—	—
Jajca, 1 par	—	20	—	26	—	—
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	30	3	70	—	—
30 " " mehka, 1 "	3	—	3	50	—	—

Živina	Počrez	100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana			
		od	do	od	do		
v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—	
Biki	—	—	—	—	—	—	
Voll, pitani	—	88	—	—	3	2	
" za vožnjo	460	—	—	—	2	2	
Junci	310	—	—	—	4	2	
Krave	240	364	74	—	26	14	
Telice	224	—	—	—	1	1	
Svinje, pitane	—	—	—	144	146	22	
Praseta, plemena	—	—	—	—	—	22	
Ovce	14	56	—	—	310	260	
Koze	—	—	—	—	—	—	

Kdor si želi bogato žetev, naj tretje leto spremeni setev.

OVES „Willkomm“

Ta težki oves obrodi v vsaki zemlji, je najbolj rodovit in najprej dozori. Zraste visoko in daje prav dobro slamo za krmo, na njivi pa se ne uleže. Ker se ta oves na redko seje, zadostuje 60 kg za en oral. — Podpisani pošilja 25 kg za 9 kron, 50 kg za 17 kron, 100 kg za 32 kron z vrečo vred. Vzorce po 5 kg s pošto franko proti 3 krone 20 vin. predplačila.

Benedikt Hertl, grajščak, grad Golič
pri Konjicah (Gonobitz), Štajersko.

Zeiodcem je s svojim nezadovoljenjem naj redno nekaj časa med Traubza zahodnim prašek.

GASTRICIN Učinek presenetljiv. Dobi se v vseh apotekah. Velika steklja stane 3 Kr.

GLAVNA ZALOGA: Sternopoteka, Dunaj, IV. Favoritenstrasse 25. Prospe ki gratis in franco. Zoramiš dobe za poskušajo GASTRICIN brezplačno.

V Celovcu se dobi v vseh lekarnah.

Slovenske občine in slovenska društva! Spominjajte se v svojih proračunih „Slovenske Straže“!

Sirup s sidrom Sarsaparillae compos.
Zdravilo za čiščenje krvi. Steklenica K 3.60 in 7.50.

LINIMENT S SIDROM capsici compos.
Nadomestilo za Pain-Expeller s sidrom
Bolečine odpravljajoče mazilo
pri prehlajenju, revmatizmu, protinu itd. itd. — Steklenica K — 80, 1.40 in 2.—.

ŽVEPLENO MAZILO S SIDROM
lajša srbenje pri lišajih itd. — Lonček K 1.—

Debiva se skoro v vseh lekarnah ali naravnost v
Dr. Richterjevi lekarni, Pri zlatem levu
Praga I, Elizabetina cesta 5.

Pri obolelih dihalnih organih se vzame

THYMOMEL SCILLAE,

sredstvo, ki omehuje, lušči sliz, zdravi lahki in oslovski kašelj, varuje pred vsakim obolenjem dihalnih organov olajšuje pri nadihu in ugodno učinkuje pri otrocih in odraslih. Od zdravniških avtoritet mnogokrat izkušen in priporočen.

Steklenica 2 K 20 vin.
Po pošti proti predplačilu 2 K 90 v 1 ste lenica, 7 K 3 steklenice, 20 K 10 steklenic, pošilja se franko. Ne dajte si usiliti potvorov!

Izdelovanje in glavna zaloga v
lekarni B. FRAGNER-ja
c. kr. dvorni dobavitelj,
PRAGA III.—203.

Pozor na ime izdelka!
Pozor na varšivno znamko!

Edino slovensko narodno trgovsko-obrtno podjetje

Hotel Trabesinger

v Celovcu, Velikouška cesta št. 5.

Podpisana voditeljica hotela Trabesinger se vljudno priporoča vsem velenjenim slovenskim in slovanskim gostom-potnikom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatega vrta, pozimi toplo zakurjeno. V hotelu Trabesinger dobite vsak dan, posebno pa ob sredah zvečer, prijetno slovensko družbo. V poletnem času pričakuje na kolodvoru gostov domači omnibus. Slovenski potniki in rodoljubi, ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni »Hotel Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporoča voditeljica hotela
Alojzija Leon.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

uraduje vsak dan, izvemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

**Kdor mnogo
sedi,**

**mora skrbeti za
redno prebavo.**

— Priznana domače
zdravilo iz učinku-
jojih zeliščnih snovi,
skrbno pripravljeno,
ki poživlja, pospe-
šuje in urejuje pre-
bavljanje in tek do
jedi pospešuje ter
učinkuje mirno in
brezbolestno čiščenje in tako odstranjuje po-
sledice nezmernosti, pogrešene diete, pre-
hlajenja in neprijetne zapeke, n. pr. gorečico,
napihovanje, povzročeno s preobilno kislino,
krčne bolečine pomiruje in odstranjuje, je

brezbolestno čiščenje in tako odstranjuje po-
sledice nezmernosti, pogrešene diete, pre-
hlajenja in neprijetne zapeke, n. pr. gorečico,
napihovanje, povzročeno s preobilno kislino,
krčne bolečine pomiruje in odstranjuje, je

Dr. ROSE BALZAM za želodec

iz lekarni B. Fragnerja. Glavna zal. v lekarni
c. kr. dvorni dobivatelj

B. FRAGNER, c. kr. dvorni
dobivatelj

„Pri čenem orlu“, Fraga, Mala Strana
št. 203, vogel Nerudove ulice.

Naročila se izvršujejo z obratno pošto.

1 velika steklenica 2 K, 1 mala steklenica
1 K; po pošti proti predplačilu K 1.50 za malo
steklenico, K 2.80 za veliko steklenico, za
K 4.70 se pošljejo 2 veliki steklenici, za K 8
se pošljejo 4 velike steklenice, za K 22 pa
14 vel. stekl. na vse postaje Avstro-Ogrske.

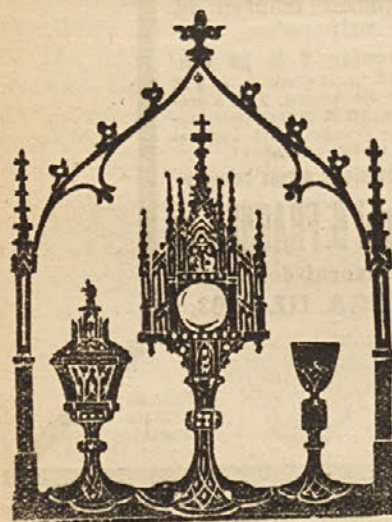
Zaloge v lekarnah po vsej Avstriji.

SVARILLO! Vsi deli zavoja
so opremljeni z var-
stveno znamko

Suh, oblast les

1—2 vagona mesečno, in sočivje kupi proti
letnemu sklepu **Rihard Pacher v Celovcu,**
Viktringerstraße št. 6.

**Mehlhoferjev
naslednik**

**Emerih
Waidbacher
Celovec,**

Burggasse 12

se priporoča pre-
častiti duhovščini
za izdelovanje vseh
cerkvenih reči in
posod, kot kelihov,
monštranc, lestenc-
cev itd. Stare reči se
z jamstvom nanovo
pozlatijo in posre-
brijo. — Na željo
ceniki na vpogled.

Absolutno zjamčeno

pristno vino.

Kmetijsko društvo v Vipavi na Kranjskem oddaja
vsled priporočila knezoškofijskega ordinariata pristna
bela **mašna vina**, letnik 1912 po 56—60 K, letnik 1913
po 40—45 K, postavljeno kolodvor Ajdovščina. Sortirano
vino **rizling** po 60 K, beli **burgundec** po 70 K, „Zelen“
po 80 K. — V zalogi je tudi **tropinsko žganje** liter po
K 2.30. — Kleti nadzoruje vipavski dekan. — Sprejmejo
se zanesljivi zastopniki za razprodajo.

Kmetijsko društvo v Vipavi.

VABILO.

Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu v Rožni dolini
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

vabi vse svoje zadržnike na

redni občni zbor

ki se vrši

v nedeljo 15. marca 1914 ob 3. uri popol-
dne v gostilni pri Tišlarju v Št. Janžu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1913.
3. Sklepanje o razdelitvi čistega do-
bička.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Prememba pravil.
6. Volitev odbora in nadzorstva.
7. Raznoterosti.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Za obolele živce se kot domače zdravilo z uspehom rabi

Ganglional-čaj.

Ta čaj miri živce, odpravlja bolečine,
tvori kri, zabranjuje krče, prinaša spanje,
pospešuje telesno moč in poživlja ter
pospešuje prebavo.

Proti vpošiljatvi 3 K se dobiva ta čaj franco pri
c. in kr. dvornem dobavitelju
Mr. Julij Bittner, lekarnarju v Reichenau, Nižje
Avstrijsko, ali pa po lekarnah.
Navodilo v štirinajstih jezikih.

JANEZ PICHLER

klobučar v Celovcu
Wienergasse št. 4
priporoča svojo veliko
izbiro

moških in ženskih klobukov v vseh kakovostih in barvah po niz-
kih cenah. Dobra, realna postrežba.

Prva južnoštajerska vi- narska zadruga v Celju.

Zadruga ima v zalogi vsakovrstna bela in rdeča za-
jamčeno pristna južnoštajerska namizna vina najboljšje
kakovosti po zelo nizkih cenah.

Čisto posebno pa še opozarja na sortimentna fina
vina v buteljkah.

Zahtevajte cenike! Prepričajte se s poskušnjo!
Obiščite naše kleti!

Gostilničarji! Ogibljite se brezvestnih tujih agentov,
ogrskih in laških vinoturčev in naročajte vino pri doma-
čem podjetju južnoštajerskih vinogradnikov.

Paramenti!

Mašna oblačila v preprosti in
tudi v bogati
opremi, **dobro blago in poceni.**
Plašči za cerkvenika in ministrante,
ovratni plaščki in štole zelo ceno.
Šmizete v različnih oblikah od 1 K
naprej. — **Komplet z ovrat-
nim trakom** od K 2.— do K 2.80,
kakršen je izdelek.
Bireti v vsakršni obsežnosti po K 3.80,
K 4.—, K 4.80.
Rožaste svetilke za večno luč za paten-
tovani stenj.
Prosimo, da poizkusite, in prepričani smo, da
bodete stalen odjemalec
oddelka za paramente, knjigarne in trgovine
Jožefovega društva v Celovcu.

Slovenski molitveniki, cerkvene muzikante,
tudi Hladnikov.

Važen oglas „Slovenske Straže“. Čitajte! Čitajte!

V današnjih težavnih razmerah zamorete obogateti le s srečko!

urška srečka

400.000

je v to svrhu prva in najpriporočljivejša srečka
ker ima šest žrebanj vsako leto,
ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000,
200.000, 200.000 zlatih frankov.
ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov,
ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici,
ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine
trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnega vplačevanja,
ker znaša mesečni obrok samo 4 krome 75 vinarjev, in
ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

POZOR! Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. aprila 1914!

1 turška srečka in 1 srbska državna srečka iz l. 1888 (glavni dobitki
100.000, 75.000, 20.000 fr.) z 9 žrebanji vsako leto na mes. obroke po K 5.
Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin
Urbančič, Ljubljana 7.

Sprejmejo se marljivi sotrudniki pod ugodnimi pogoji.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 8.000.000.

Rezervni fondii okroglo K 1.000.000.—.

Denarne vloge na
knjižice se obre-
stujejo po

4 3/4 %

od dneva vloge
do dneva vzišja.
Rentni davek
plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
proti kurzal izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu,
Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni
odpovedi po 5 %

proti 60 dnevni
odpovedi po 5 1/2 %